

THE PALIVERSE PROJECT

Το σύμπαν της σοφίας του Βούδα

Υποσχόλια (Tīkā)

Ο Κανόνας των Ομιλιών - Υποσχόλια (Sutta Piṭaka - Tīkā)

1. Η συλλογή των μακρών ομιλιών - Υποσχόλια (1. Dīgha Nikāya - Tīkā)
5. Νέα υποσχόλια για το κεφάλαιο για το σύνολο της ηθικής-2 (5. Sīlakkhandhavagga-Abhinavaṭīkā-2)
6. Σχόλια για την ομιλία στον Μαχάλι (6. Mahālisuttavaṇṇanā)

PaliVerse

1. Η συλλογή των μακρών ομιλιών - Υποσχόλια

5. Νέα υποσχόλια για το κεφάλαιο για το σύνολο της ηθικής-2

6. Mahālisuttavaṇṇanā

Brāhmaṇadūtavatthuvaṇṇanā

359. Evaṃ kūṭadantasuttaṃ saṃvaṇṇetvā idāni mahālisuttaṃ saṃvaṇṇento yathānupubbaṃ saṃvaṇṇanokāsassa pattabhāvaṃ vibhāvetuṃ, kūṭadantasuttassānantaraṃ saṅgītassa suttassa mahālisuttabhāvaṃ vā pakāsetuṃ “evaṃ me suttaṃ...pe... vesāliyaṃti mahālisutta”nti āha. Punappunaṃ visālabhāvūpagamanatoti etthāyaṃ saṅkhepo - bārāṇasirañño kira aggamahesiyā maṃsapesigabbhena dve dārakā nibbattā dhītā ca putto ca, tesāṃ aññaṃaññaṃ vivāhena soḷasakkhattuṃ puttadhītuvaseṇa dve dve dārakā vijātā. Tato tesāṃ dārakānaṃ yathākkamaṃ vaḍḍhentānaṃ paccekaṃ saparivārānaṃ āramuyyānanivāsattāṇāparivārasampattiṃ gahetuṃ appahonakatāya nagaraṃ tikkhattuṃ gāvutantarena gāvutantarena parikkhipiṃsu, evaṃ tassa punappunaṃ tipākāraparikkhepena visālabhāvamupagatatā “vesālī”tveva nāmaṃ jātāṃ. Tena vuttaṃ “punappunaṃ visālabhāvūpagamanato vesālīti laddhanāmake nagare”ti. Vitthārakathā cettha mahāsīhanādasuttavaṇṇanāya, ratanasuttavaṇṇanāya ca gahetabbā. Bahinagareti nagarato bahi, na ambapālivaṇṇaṃ viya antonagarasmim. Sayamjātanti sayameva jātāṃ aropimaṃ. Mahantabhāvenāti rukkhagacchānaṃ, ṭhitokāsassa ca mahantabhāvena. Tenevāha “himavantena saddhiṃ ekābaddhaṃ hutvā”ti. Yaṃ pana venayikānaṃ matena vinayaṭṭhakathāyaṃ vuttaṃ -

“Tattha mahāvaṇṇaṃ nāma sayamjātāṃ aropimaṃ saparicchedaṃ mahantaṃ vanaṃ. Kapilavatthusāmantā pana mahāvaṇṇaṃ himavantena saha ekābaddhaṃ aparicchedaṃ hutvā mahāsamuddaṃ āhacca ṭhitaṃ, idaṃ tādisaṃ na hotī”ti.

Taṃ majjhimabhāṇakasamūyuttabhāṇakānampi samānakathā.

Majjhimaṭṭhakathāyañhi samūyuttaṭṭhakathāyañca tattheva vuttaṃ. Idha pana dīghabhāṇakānaṃ matena evaṃ vuttanti daṭṭhabbaṃ. Yadi ca “ahutvā”ti katthaci pāṭho dissati, evaṃ sati sabbesampi samānavādo siyāti. Kūṭāgārasālāsāṅkhepenāti haṃsamaṇḍalākārasaṅkhātahaṃsavaṭṭakacchannena kūṭāgārasālāniyāmena, tathā katattā pāsādoyeva “kūṭāgārasālā”ti vutto, tabbohārena pana sakalopi saṅghārāmoti vuttaṃ hoti. Vinayaṭṭhakathāyaṃ tu evaṃ vuttaṃ -

“Kūṭāgārasālā pana mahāvaṇṇaṃ nissāya kate ārāme kūṭāgāraṃ antokatvā haṃsavaṭṭakacchadanena katā sabbākārasampannā buddhassa bhagavato gandhakuṭi veditabbā”ti.

Kosalesu jātā, bhavā, te vā nivāso etesanti kosalakā. Evaṃ māgadhakā.

Janapadavācino hi pāyato pulliṅgaputhuvacanā. Yassa akaraṇe puggalo mahājāniyo hoti, taṃ karaṇaṃ arahatīti karaṇiyanti vuccati. Tenāha “avassaṃ

kattabbakammenā”ti. Akātumpi vaṭṭati asati samavāye, tasmā samavāye sati kattabbato taṃ kiccanti vuccatīti adhippāyo.

360. Yā buddhānaṃ uppajjanārahā nānattasaññā, tāsāṃ vasena “nānārammaṇacārato”ti vuttaṃ, nānārammaṇappavattitoti attho. Sambhavantasseva hi paṭisedho, na asambhavantassa. Paṭikkammāti nivattetvā tathā cittaṃ anuppādetvā. Sallīnoti jhānasamāpattiyā ekattārammaṇaṃ allīno. Nilīnoti tasseeva vevacanaṃ. Tena vuttaṃ “ekībhāva”ntiādi. Sapaṇvārattā anekopi tadā eko viya bhavatīti ekībhāvo, taṃ ekībhāvaṃ. Yenāyasmā nāgito, taṃ sandhāya “tasmā ṭhānā”ti vuttaṃ.

Oṭṭhaddhalicchavivatthuvaṇṇanā

361. Addhoṭṭhatāyāti upaḍḍhoṭṭhatāya. Tassa kira uttarotṭhassa appakatāya tiriyaṃ phāletvā addhamapaṇītaṃ viya khāyati cattāro dante, dve ca dāṭhā na chādeti, tena naṃ “oṭṭhaddho”ti voharati. Keci pana “adho-saddena pāṭhaṃ parikkappetvā heṭṭhā oṭṭhassa olambakatāya “oṭṭhādho”ti atthaṃ vadanti, tadayuttameva tathā pāṭhassa adissanato, ācariyena ca avaṇṇitattā. Ayaṃ kira uposathiko dāyako dānapati saddho pasanno buddhamāmakko dhammasaṅghamāmakko. Tenāha “purebhatta”ntiādi. Khandhake, mahāparinibbānasutte ca āgatanayena “nīlapītādi...pe... tāvatimsapaṇisappaṭibhāgāyā”ti vuttaṃ. Ayaṃ pana vesālī bhagavato kāle iddhā ceva vepullappattā ca ahosi. Tattha hi rājūnameva satta saḥassāni, satta satāni, satta ca rājāno ahesuṃ, tathā yuvarājasenāpatibhaṇḍāgārikapabhutīnampi, pāsādakūṭāgāraārāmapokkharāṇīdayopi tapparimāṇāyeva, bahujaṇā, ākiṇṇamanussā, subhikkhā ca. Tena vuttaṃ “mahatīyā licchaviparisāyā”ti. Tassa pana kulassa ādibhūtānaṃ yathāvuttānaṃ maṃsapesiyā nibbattadārakānaṃ tāpasena pāyitaṃ yaṃ khīraṃ udaraṃ pavisati, sabbaṃ taṃ maṇibhājanagataṃ viya dissati, carimakabhava bodhisatte kucchigate bodhisattamātu viya udaracchaviyā ativippasannatāya te nicchavī ahesuṃ. Apare panāhu “sibbetvā ṭhapitā viya nesaṃ aññaṃaññaṃ līnā chavi aho”ti. Evaṃ te nicchavitāya vā līnacchavitāya vā licchavīti paññāyimsu, niruttinayena cettha padasiddhi, tabbaṃse uppannā sabbe pi licchavayo nāma jātā. Tenāha “licchaviparisāyā”ti, licchavirājūnaṃ, licchavivaṃsabhūtāya vā parisāyāti attho. Mahantaṃ yasaṃ lāti gaṇhātīti mahāli yathā “bhaddālī”ti. Mūlanāmantī mātāpitūhi katanāmaṃ.

362. Sāsane yuttapayuttoti bhāvanamanuyutto. Sabbattha sīhasamānavuttinopi bhagavato parisāya mahatte sati tadajjhāsayanurūpaṃ pavattiyamānāya dhammadesanāya viseso hotīti āha “mahantena ussāhena dhammaṃ desessatī”ti.

“Vissāsiko”ti vatvā tamassa vissāsikabhāvaṃ vibhāvetuṃ “ayañhī”tiādi vuttaṃ. Thūlasarīroti vaṭṭhasarīro. Therassa khīṇāsavabhāvato “ālasīyabhāvo appahīno”ti na vattabbo, vāsanālesuṃ pana upādāya “īsakaṃ appahīno viya hotī”ti vuttaṃ. Na hi sāvakānaṃ buddhānamiva savāsanaṃ kilesā pahīyanti. Yathāvuttaṃ pāsādameva sandhāya “kūṭāgāramahāgehā”ti vuttaṃ. Pācīnamukhāti pācīnapamukhā.

363. Vineyyajanānuparodhena buddhānaṃ bhagavantānaṃ paṭihāriyavijambhanaṃ hotīti āha “atha kho”tiādi. Gandhakuṭṭo nikkhamanavelāyañhi chabbaṇṇā buddharasmiyo āveḷāveḷā yamalā yamalā hutvā savisesaṃ pabhassarā viniccharimsu. Tāhi “bhagavā nikkhamatī”ti samārocitamiva nikkhamanaṃ sañjānimsu. Tena vuttaṃ “saṃsūcitanikkhamano”ti.

364. “Ajjā”ti vuttadivasato atītamanantaram hiyyodivasam purimam nāma, tathā “hiyyo”ti vuttadivasato param purimataram atisayena purimattā. Iti imesu dvīsu divasesu vavatthito yathākkamam purimapurimatarabhāvo. Evaṃ santēpi yadettha “purimatarā”nti vuttam, tato pabhuti yaṃ yaṃ oram, taṃ taṃ purimam. Yaṃ yaṃ param, taṃ taṃ purimataranti dassento “tato paṭṭhāyā”tiādimāha. Orapārabhāvassa viya, hi disāvidisābhāvassa viya ca purimapurimatarabhāvassa apekkhāsiddhi. Mūladivasatotiādidivasato. Aggeti upayogatthe bhumma vacanam, upayogavacanassa vā e-kārādesoti dasseti “agga”nti iminā, paṭhamanti attho. Taṃ panettha parā atītā koṭṭiyevāti āha “parakoṭṭim katvā”ti. Yaṃ-saddo paricchede nipāto, tappayogena cāyam “vihārāmī”ti vattamānapayogo, attho pana atītavasena veditabboti dassetum “yāva vihāsi”nti vuttam. Tassāti divasassa. Paṭhamavikappe “vihārāmī”ti imassa “yadagge”ti iminā ujukam tāva sambandhitvā pacchā “naciram tīṇi vassānī”ti pamāṇavacanam yojetabbaṃ. Dutiyavikappe pana “naciram tīṇi vassānī”ti imehipi kuṭṭilam sambandho kattabbo. Naciranti cetaṃ bhāvanapuṃsakam, accantasaññogam vā. Tañhi pamāṇato visesetum “tīṇi vassānī”ti vadati. Tenāha “naciram vihāsim tīṇiyeva vassānī”ti.

Ayanti sunakkhatto. Piyajātikānīti itṭhasabhāvāni. Sātajātikānīti madhurasabhāvāni. Madhurasadisatāya hi “madhura”nti manoramam vuccati. Ārammaṇam karontena kāmēna upasaṃhitānīti kāmūpasamhitāni, kāmānīyāni. Tenāha “kāmassādayuttānī”ti, ārammaṇikena kāmasaṅkhātēna assādena saññuttāni, kāmasaṅkhātassa vā assādassa yogyānīti attho. Sarīrasaṅṭhāneti sarīrabimbe, ādhāre cetaṃ bhummaṃ. Tasmā saddenāti taṃ nissāya tato uppannena saddenāti attho. Apica vinā pāṭhasesaṃ bhavitabbapadeneva sambandhitabbaṃ. Madhurenāti itṭhena sātēna. Kaṇṇasakkhaliyanti kaṇṇapaṭṭikāyam.

Ettāvatāti dibbasotañāṇaparikkammaṃ akathanamattēna. “Attanā ñātampi na katheti, kiṃ imassa sāsane adhiṭṭhānenā”ti kujjhanto bhagavati āghātaṃ bandhitvā, saha kujjhaneneva cesa jhānābhīñṇā parihāyi. Cintesīti “kasmā nu kho so mayham taṃ parikkammaṃ na kathesi”ti parivārento ayoniso ummujjanavasena cintesi. Anukkamenāti pāthikasutte, mahāsīhanādasutte ca āgatanayena taṃ taṃ ayuttameva cintento, bhāsanto, karonto ca anukkamēna bhagavati baddhāghātātāya sāsane patiṭṭham alabhanto gihibhāvaṃ patvā tamattham katheti.

Ekamsabhāvitasamādhivaṇṇanā

366-371. Ekamsāyāti tadatthe catutthīvacanam, ekamsatthanti attho. Aṃsasaddo cettha koṭṭhāsapariyāyo, so ca adhikārato dibbarūpadassanadibbasaddasavanavasena veditabboti āha “ekakoṭṭhāsāyā”tiādi. Vā-saddo cettha vikappane ekamsassevādhīppetattā. Anudisāyāti puratthimadakkhiṇādhībhēdāya catubbidhāya anudisāya. Ubhayakoṭṭhāsāyāti dibbarūpadassanattham, dibbasaddasavanatthañca. Bhāvitoti yathā dibbacakkhuñāṇam, dibbasotañāṇaṃca samadhigataṃ hoti, evaṃ bhāvito. Tayidaṃ visum visum parikkammakaraṇēna ijjhantīsu vattabbaṃ natthi, ekajjham ijjhantīsupi kamēneva kiccasiddhi bhavati ekajjham kiccasiddhiyā asambhavato. Pāḷiyampi hi “dibbānaṃcā rūpānaṃ dassanāya, dibbānaṃca saddānaṃ savanāyā”ti idaṃ ekassa ubhayasamatthatāsandassanameva, na ekajjham kiccasiddhisambhavasandassanam. “Ekamsabhāvito samādhī hetū”ti iminā sunakkhatto dibbacakkhuñāṇāya eva parikkammaṃ katattā vijjāmānampi dibbasaddam nāssosīti dasseti.

372. Dibbacakkhuññāto dibbasotaññameva seṭṭhanti maññamāno mahāli etamatthaṃ pucchatīti āha “idaṃ dibbasotena...pe... maññe”ti. Apaṇṇakanti avirajjhanakam, anavajjam vā. Samādhieva bhāvetabbaṭṭhena samādhibhāvanā. “Dibbasotaññam seṭṭha”nti maññamānena ca tena dibbacakkhuññāmpi dibbasoteneva saha gahetvā “etasaṃ nūna bhante”tiādinā puthuvacanena pucchitanti dassetuṃ “ubhayaṃsabhāvitānaṃ samādhīna”nti vuttaṃ. Bāhirā etā samādhibhāvanā aniyyānikattā. Tā hi ito bāhirakānampi ijjhanti. Na ajjhattikā bhagavatā sāmukkaṃsikabhāvena appaveditattā. Na hi te saccāni viya sāmukkaṃsikā. Yadatthanti yesaṃ atthāya, abhedepi bhedavacanametam, yassa vā visesanabhūtaṃ atthāya. Teti ariyaphaladhamme. “Ta”ntipi adhunā pāṭho. Te hi sacchikātabbā, “atthi kho mahāli aññeva dhammā...pe... yesaṃ sacchikiriyāhetu bhikkhū mayi brahmacariyaṃ carantī”ti sacchikātabbadhammā ca idha vuttā.

Catuariyaphalavaṇṇanā

373. Saṃyojenti bandhenti. Tasmāti yasmā vaṭṭadukkhabhaye saṃyojanato tattha satte saṃyojenti nāma, tasmā. Katthaci “vaṭṭadukkhamaye rathe”ti pāṭho, na porāṇo tathā ācariyena avaṇṇitattā. Maggasotaṃ āpanno, na pasādādisotaṃ. “Sototi bhikkhave ariyamaggasetam adhivacana”nti hi vuttaṃ. Āpannoti ca ādito pattoti attho ā-upasaggassa ādikammani pavattanato, idaṃ pana phalaṭṭhavasena vadati. Atitakālavacanañhetam, maggakkhaṇe pana maggasotaṃ āpajjati nāma. Tenevāha dakkhiṇavibhaṇṇe “sotāpanne dānaṃ deti, sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipanne dānaṃ deti”ti apatanadhammoti anupapajjanasabhāvo. Dhammaniyāmenāti uparimaggadhammaniyāmena. Heṭṭhimantena sattamabhavato upari anupapajjanadhammatāya vā niyatoti aṭṭhakathāmuttakanayo. Paraṃ ayanam parāgati assa atthīti attho. Anenāti puna tatiyasamāsavacanam, vā-saddo cettha luttaniddiṭṭho.

Tanuttaṃ nāma pavattiyā mandatā, virāḷatā cāti vuttaṃ “tanuttā”tiādi. Karahacīti nipātamattaṃ, pariyāyavacanam vā. “Orena ce māso seso gimhānanti vassikasāṭṭhikacīvaraṃ pariyeseyyā”tiādisu viya ora-saddo na atirekatthoti āha “heṭṭhābhāgiyāna”nti, heṭṭhābhāgassa kāmabhavassa paccayabhāvena hitānanti attho. “Suddhāvāsabhūmiya”nti tesam upapattiṭṭhānadassanaṃ. Opapātikoti upapātiko upapātane sādhuḷārī. Tenāha “sesayonipaṭikkhepavacanameta”nti parinibbānadhammoti anupādisesāya nibbānadhātuyā parinibbānasabhāvo. Vimuccatīti vimutti, cittameva vimutti cetovimuttīti vuttaṃ “cittavisuddhi”ntiādi. Cittasīsenā cettha samādhī gahito “sīle patiṭṭhāya naro sapañño, cittaṃ paññaṇca bhāvaya”ntiādisu viya. Paññāvimuttīti etthāpi eseṇa nayo. Tenāha “arahattaphalapaññāva paññāvimuttī”ti. Sāmanti attanāva, aparappaccayenāti attho. “Abhiññāyā”ti iminā tvāḍipaccayakāriyassa ya-kārassa lopo dassito. “Abhiññāyā”ti iminā pana nā-vacanakāriyassāti daṭṭhabbam. Sacchīti paccakkhatthe nepātikaṃ. Paccakkhakarāṇam nāma anussavākāraparivitakkādiḷe muñcitvā sarūpato ārammaṇakarāṇam.

Ariyaatṭhaṅgikamaggavaṇṇanā

374-375. Uppatitvāti ākāsamaggena ḍetvā. Paṭipajjati ariyāsāvako nibbānam, ariyaphalaṇca etāyāti paṭipadā, sā ca tassa pubbabhāgo evāti ariyamaggo pubbabhāgapaṭipadānāmena idha vutto. Ātatavitatādivasena pañcaṅgikaṃ. Disāvidisāniviṭṭhapadesena aṭṭhaṅgiko. Aṭṭhaṅgato mutto añño koci aṭṭhaṅgiko nāma

maggo natthīti āha “aṭṭhaṅgamattoyevā”tiādinā. Na hi avayavavinimutto samudāyo nāma koci atthīti. Tasmā “aṭṭha aṅgāni assāti aññapadatthasamāsaṃ akatvā ‘aṭṭha aṅgāni aṭṭhaṅgāni, tāni assa santīti aṭṭhaṅgiko’ti samāsagabbhataddhitavasena padasiddhi kātābbā”ti ācariyena vuttaṃ, adhippāyo cettha cintetabbo. Aññapadatthasamāse hi kate na sakkā aṭṭhaṅgaṭṭhaṅgikānaṃ bhedo aññamaññaṃ vipariyāyaṃ katvāpi niyametum byāse ubhayapadatthaparabhāvena saheva saṅkhyāparicchedena atthāpattito. Samāsagabbhe pana taddhite kate sakkā eva tesam bhedo aññamaññaṃ vipariyāyaṃ katvā niyametum samāse uttarapadatthaparabhāvena vināva saṅkhyāparicchedena atthāpattito. Ekatthibhāvalakkhaṇo hi samāsoti. Dhammadāyādasuttantaṭṭikāyaṃ pana ācariyeneva evaṃ vuttaṃ “yasmā maggaṅgasamudāye maggavohāro hoti, samudāyo ca samudāyīhi samannāgato, tasmā attano avayavabhūtāni aṭṭha aṅgāni etassa santīti aṭṭhaṅgiko’ti. Paṭhamanaye cettha aṅginā aṅgassa aṭṭhaṅgikabhāvo vutto, dutiyanaye pana aṅgena aṅginoti ayametesam viśeso.

Idāni aṭṭhaṅgikamagge lakkhaṇato, kiccakhaṇārammaṇabhedakamato ca vinicchayaṃ dassento “tatthā”tiādimāha. Sammādasanalakkhaṇāti aviparītaṃ yāthāvato catunnamariyasaccānaṃ paccakkhameva dassanasabhāvā. Sammā abhiniropanalakkhaṇoti nibbānārammaṇe cittassa aviparītamabhiniropanasabhāvo. Sammā pariggahaṇalakkhaṇāti caturaṅgasamannāgatā vācā jane saṅgaṇhātīti tabbipakkhato viratisabhāvā sammāvācā bhedakaramicchāvācappahānena jane, sampayuttadhamme ca pariggaṇhanakiccavatī hoti, evaṃ aviparītaṃ pariggahaṇasabhāvā. Sammā samuṭṭhāpanalakkhaṇoti yathā cīvarakammādiko kammanto ekaṃ kātābbaṃ samuṭṭhāpeti, taṃtaṃkiriyaṇipphādako vā cetanāsaṅkhāto kammanto hatthapādacalanādikaṃ kiriyaṃ samuṭṭhāpeti, evaṃ sāvajjakattabbakiriyaṣamuṭṭhāpakamicchākammantappahānena sammākammanto niravajjasamuṭṭhāpanakiccavā hoti, sampayutte ca samuṭṭhāpento eva pavattatīti aviparītaṃ samuṭṭhāpanasabhāvo. Sammā vodāpanalakkhaṇoti kāyavācānaṃ, khandhasantānassa ca saṃkilesabhūtamicchājīvappahānena aviparītaṃ vodāpanasabhāvo. Sammā paggaḥalakkhaṇoti sasampayuttadhammassa cittassa saṃkilesapakkhe patitumadatvā aviparītaṃ paggaḥasabhāvo. Sammā upaṭṭhānalakkhaṇāti tādibhāvalakkhaṇena aviparītaṃ tattha upaṭṭhānasabhāvo. Sammā samādhānalakkhaṇoti vikkhepaviddhamsanena aviparītaṃ cittassa samādahanasabhāvo.

Sahajekattatāya diṭṭhekattā avijjādayo micchādiṭṭhito aññe attano paccaṇīkakilesā nāma. Passatīti pakāseti kiccapaṭivedhena paṭivijjhati. Tenāha “tappaṭi...pe... asammohato”ti. Idañhi tassā passanākāradassanaṃ. Teneva hi sammādiṭṭhisāṅkhātena aṅgena tattha paccavekkhaṇā pavattati. Purimāni dve kiccāni sabbesameva sādharmaṇāni āha “sammāsaṅkappādayopi”tiādi. “Tathevā”ti iminā “attano paccaṇīkakilesehi saddhi”nti idamanukaḍḍhati.

Pubbabhāgeti upacārakkhaṇe. Upacārabhāvanāvasena anekavāraṃ pavattacittakkhaṇikattā nānakkaṇā. Aniccādilakkhaṇavisayattā nānārammaṇā. Maggassa ekacittakkhaṇikattā ekakkaṇā. Nibbānārammaṇattā ekārammaṇā. Kiccatoti pubbabhāge dukkhādiññāhehi kattābbena idha sātisaṃyaṃ nibbattena kiccena, imasseva vā ñāṇassa dukkhādippakāsanakiccena. Cattāri nāmāni labhati catūsu saccesu kātābbakicca nibbattito. Tīṇi nāmāni labhati kāmasaṅkappādippahānanibbattito. Sikkhāpadavibhaṅge “viraticetanā, sabbe

sampayuttadhammā ca sikkhāpadānī”ti vuccanti. Tattha pana padhānānaṃ viraticetanānaṃ vasena “viratiyopi honti cetanāyopi”ti vuttaṃ, musāvādādīhi viramaṇakāle vā viratiyo, subhāsītādivācābhāsanādikāle cetanāyo hontīti yojetabbā. Cetanānaṃ amaggaṅgattā “maggakkhaṇe pana viratiyovā”ti āha. Ekasseva ñāṇassa dukkhādiñāṇatā viya, ekāyeva viratiyā musāvādādiviratibhāvo viya ca ekāya eva cetanāya sammāvācādikiccattayasāadhanāsambhavana sammāvācādivāsiddhito, taṃsiddhiyañca aṅgattayattāsiddhito ca evaṃ vuttantipi daṭṭhabbaṃ. Iminā cetāsaṃ duvidhataṃ, abhedatañca dasseti. Sammappadhānasatipaṭṭhānavasena catusammappadhānacatusatipaṭṭhānabhāvavasena.

Yadipi samādhiupakāraṇānaṃ abhiniropanā numajjanasampiyāyanu pabrūhanasantānaṃ vitakkavicārapītisukhopekkhānaṃ vasena catūhi jhānehi sammāsamādhi vibhatto, tathāpi vāyāmo viya anuppannākusalānuppādanādicatuvāyāmakiccaṃ, sati viya ca asubhāsukhāniccānattabhūtesu kāyādīsū subhādisaññāpahānacatusatikiccaṃ ekova samādhi catukkajjhānasamādhikiccaṃ na sādheti. Tasmā pubbabhāgepi paṭhamajjhānasamādhi paṭhamajjhānasamādhi eva. Tathā maggakkhaṇepi pubbabhāgepi dutiyajjhānasamādhi dutiyajjhānasamādhi eva. Tathā maggakkhaṇepi pubbabhāgepi tatiyajjhānasamādhi tatiyajjhānasamādhi eva. Tathā maggakkhaṇepi pubbabhāgepi catutthajjhānasamādhi catutthajjhānasamādhi eva. Tathā maggakkhaṇepīti āha “pubbabhāgepi maggakkhaṇepi sammāsamādhiyevā”ti.

Tasmāti paññāpajjotattā avijjāndhakāraṃ vidhamitvā paññāsatthattā kilesacore ghātentoti yathārahaṃ yojetabbā. Yasmā pana anādimati saṃsāre iminā yoginā kadācipi asamugghāṭitapubbo kilesagaṇo, tassa samugghāṭako ca ariyamaggo. Ayañcettha sammādiṭṭhi pariññābhisaamayādivasena pavattiyā pubbaṅgamā hoti bahūpakārā, tasmā. Tadeva bahūpakārataṃ kāraṇabhāvena dassetuṃ “yogino bahūpakārattā”ti vuttaṃ.

Tassāti sammādiṭṭhiyā. “Bahūpakāro”ti vatvā taṃ bahūpakārataṃ upamāya vibhāvento “yathā hī”tiādimāha. Ayaṃ tambakaṃsādimayattā kūṭo. Taṃpariharaṇato mahāsāratāya cheko. Evanti yathā heraññīkassa cakkhunā disvā kahāpaṇavibhāgajānane kiriyāsādhakatamabhāvena kāraṇantaraṃ bahukāraṃ yadidaṃ hattho, evaṃ yogino paññāya oloketvā dhammavibhāgajānane pubbacārībhāvena dhammantaraṃ bahukāraṃ yadidaṃ vitakko vitakketvā paññāya tadavabodhato. Tasmā sammāsaṅkappo sammādiṭṭhiyā bahukāroti adhippāyo. Dutiyaupamāyaṃ evanti yathā tacchako parena parivattetvā parivattetvā dinnāṃ dabbasambhāraṃ vāsiyā tacchetvā gehādikaraṇakamme upaneti, evaṃ yogī vitakkena lakkhaṇādito vitakketvā dinnadhamme yāthāvato paricchinditvā pariññābhisaamayādikamme upanetīti yojanā. Vacībhedassa upakārako vitakko sāvajjānavajjavacībhede nivattanapavattanakarāya sammāvācāyapi upakārovāti āha “svāya”ntiādi. “Yathāhā”tiādinā dhammadinnāya bhikkhuniyā visākhassa nāma gahapatino vuttaṃ cūḷavedallasuttapadaṃ sādhakabhāvena dasseti. Bhindatīti nicchāreti.

Vacībhedanīyāmikā vācā kāyikakiriyāniyāmakassa kammantassa upakārikāti tadatthaṃ lokato pākaṭaṃ kātuṃ “yasmā panā”tiādi vuttaṃ. Ubhayaṃ sucaritanti kāyasucaritaṃ, vacīsucaritañca. Ājivaṭṭhamakasīlaṃ nāma catubbidhavaacīsucaritatividhakāyasucaritehi saddhiṃ sammāājīvaṃ aṭṭhamāṃ katvā vuttaṃ ādibrahmacariyakasīlaṃ. Yañhi sandhāya vuttaṃ “pubbeva kho panassa

kāyakammaṃ vacīkammaṃ ājīvo suparisuddho hotī''ti. Tadubhayānantaranti ducaritadvayappahāyakassa sucaritadvayapāripūrihetubhūtaṃ sammāvācāsammākamantadvayassa anantaraṃ. Suttapamattenāti apposukkaṃ suttena, pamattena ca. Idaṃ vīriyanti catubbidhaṃ sammappadhānavīriyaṃ. Kāyādīsūti kāyavedanācittadhammesu. Indriyasamatādayo samādhissa upakārakā. Tabbidhurā dhammā anupakārakā. Gatiyoti nipphattiyo, kiccādisabhāve vā. Samanvesitvāti upadhāretvā, hetumhi cāyaṃ tvāpaccayo.

Dvepabbajitavatthuvaṇṇanā

376-377. Kasmā āraddhanti anusandhikāraṇaṃ pucchitvā taṃ vissajjetuṃ ''ayaṃ kirā''tiādi vuttaṃ tena ajjhāsayaṇusandhivasenāyaṃ upari desanā pavattāti dasseti. Tenāti tathā laddhikattā. Assāti licchavirañño. Desanāyanti saṇhasukhumāya suññatapaṭisaññuttāya yathādesitadesanāya. Nādhimuccatīti na saddahati na paśīdati. Tantidhammaṃ nāma kathentoti yesaṃ atthāya dhammo kathīyati, tattha tesāṃ asatipi maggapaṭivedhe kevalaṃ sāsane paveṇībhūtaṃ, pariyattibhūtaṃ vā tantidhammaṃ katvā kathento, tena tadā tesāṃ maggapaṭivedhābhāvaṃ dasseti. Evarūpassāti sammāsambuddhattā aviparītadesanatāya evaṃpākaṭadhammakāyassa satthuno. Assāti paṭhamajjhānādisamadhigamena samāhitacittassa kulaputtassa etaṃ ''taṃ jīva''ntiādinā ucchedādigahaṇaṃ api nu yuttanti pucchati, laddhiyā pana jhānādhigamamattena na tāva vivecitattā ''yuttamasseta''nti tehi vutte jhānalābhinopetaṃ gahaṇaṃ ayuttamevāti taṃ ucchedavādaṃ, sassatavādaṃ vā ''ahaṃ kho...pe... na vadāmi''tiādinā paṭikkhipitvāti sādhippāyattho. Etanti paṭhamajjhānādikāṃ. Evanti yathāvuttanayena. Atha ca panāti evaṃ jānato, passato ca. Kāmaṃ vipassakādidassanampi pāḷiyaṃ kataṃ, arahattakūṭena pana desanā niṭṭhāpitāti dassetuṃ ''uttari khīṇāsavaṃ dassetvā''ti vuttaṃ. Te hi dve pabbajitā vipassakato paṭṭhāya ''na kallaṃ tassetāṃ vacanāyā''ti avocuṃ. Imassāti khīṇāsavassa. Kiñcāpi ''attamanā ahesu''nti pāḷiyaṃ na vuttaṃ, ''na kalla''ntiādinā pana vissajjanāvacaneneva tesāṃ attamanatā veditabbāti āha ''te mamā''tiādi. Tattha yasmā khīṇāsavo vigatasammoho tiṇṇavicikiccho, tasmā tassa tathā vattumayuttanti uppannicchayatāya taṃ mama vacanaṃ sutvā attamanā ahesunti attho. Sopi kho licchavi rājā te viya tathāsañjātanicchayatā attamano ahosi. Tenāha ''evaṃ vutte sopi attamano ahosī''ti. Yaṃ panettha atthato avibhattaṃ, taṃ suviññeyyameva.

Iti sumaṅgalavilāsiniyā dīghanikāyaṭṭhakathāya
paramasukhumagambhīraduranubodhatthaparidīpanāya
suvimalavipulapaññāveyyattiyajananāya sādhuvilāsiniyā nāma līnatthapakāsaniyā
mahālisuttavaṇṇanāya līnatthapakāsanaṃ.

Mahālisuttavaṇṇanā niṭṭhitā.

ΠΑΡΟΧΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΑΥΤΗ ΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Η παρούσα μετάφραση αποτελεί μέρος του PaliVerse Project, της πρώτης πλήρους και ενιαίας αγγλικής μετάφρασης του Κανόνα Πάλι, μαζί με τα Σχόλια (Aṭṭhakathā) και τα Υποσχόλια (Tīkā) και συνοδεύεται από διαδραστικά εργαλεία μελέτης. Το PaliVerse είναι ένα έργο σε εξέλιξη. Οι μεταφράσεις που δημιουργούνται με τεχνητή νοημοσύνη βελτιώνονται συνεχώς μέσω αναθεωρήσεων και σχολίων από ειδικούς. Το παρόν κείμενο αποτελεί την πιο πρόσφατη μετάφραση κατά την ημερομηνία λήψης.

Ημερομηνία δημιουργίας PDF: 14 Σεπτεμβρίου 2026

ΠΩΣ ΝΑ ΠΑΡΑΘΕΣΕΤΕ ΤΗΝ ΠΗΓΗ

PaliVerse (2026). Υποσχόλια. Ο Κανόνας των Ομιλιών - Υποσχόλια. 1. Η συλλογή των μακρών ομιλιών - Υποσχόλια. 5. Νέα υποσχόλια για το κεφάλαιο για το σύνολο της ηθικής-2. 6. Σχόλια για την ομιλία στον Μαχάλι έχει ανακτηθεί από το paliverse.org

© 2026 The PaliVerse Project · Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος
Κέντρο Μελέτης και Πρακτικής Βουδισμού Τεραβάδα
Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία εγγεγραμμένη στην Ελλάδα
Το παρόν PDF μπορεί να διανέμεται ελεύθερα για σκοπούς μελέτης και πρακτικής.

PaliVerse.org